

Standardy Ochrony Małoletnich
w Niepublicznej Szkole Podstawowej Fundacji Królowej Świętej Jadwigi
w Żywcu

Preambuła

Fundacja Królowej Świętej Jadwigi powstała, aby wspierać tworzenie dobrych, inspirujących i bezpłatnych szkół dla dzieci, które chcą podjąć wysiłek rozwijania swoich talentów, zainteresowań i pasji. W ramach sieci naszych szkół **Montessori Mountain Schools** (MMS) rozwijamy również koncepcję współpracy z rodzinami, w których dzieci realizują obowiązek szkolny lub nauki poza szkołą, w ramach tzw. edukacji domowej (ED). Celem naszej edukacyjnej i wychowawczej pracy jest wspierać naszych uczniów w rozpoznaniu ich własnego potencjału i pomagać im rozwijać się. Pragniemy towarzyszyć naszym uczniom i wspierać ich rodziny w podążaniu ich edukacyjną ścieżką. Jesteśmy przekonani, że rodzina jest najważniejszym naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków. Chcemy ją wspierać w jej indywidualnym bogactwie, z szacunkiem dla jej nienaruszalności i wolności, dbając tym samym o bezpieczeństwo, równe traktowanie, poszanowanie praw, a w efekcie prawidłowy rozwój żyjących w niej dzieci i młodzieży.

Dorośli współpracujący z Fundacją Królowej Świętej Jadwigi tworzą bezpieczne środowisko, zarówno dla dzieci, jak i dla siebie nawzajem. Tworzą wspólnotę wzajemnie inspirujących się dzieci, młodzieży i dorosłych. Podejmują działania edukacyjne, wychowawcze i profilaktyczne. W sytuacjach podejrzenia, że dobro dziecka jest zagrożone przez zaniedbanie lub przemoc podejmują działania interwencyjne, kierując się poczuciem odpowiedzialności. Uważamy, że każdy, kto jest świadkiem przemocy, ma obowiązek zareagować.

Definiując nasze standardy ochrony małoletnich, młodzieży i dorosłych, za główny przedmiot naszej troski stawiamy sobie:

- we wszystkich naszych działaniach brać pod uwagę przede wszystkim potrzeby oraz możliwości dzieci i młodzieży,
- budować relacje w oparciu o wzajemny szacunek dla praw i uczuć osób, z którymi pracujemy: dzieci, młodzieży i dorosłych,
- stworzyć bezpieczne i godne zaufania środowisko, które reaguje w sytuacji zagrożenia dziecka przemocą fizyczną, psychiczną czy seksualną.

Każdy pracownik Fundacji ma obowiązek znać Standardy Ochrony Małoletnich (SOM), rozumieć je i do nich się stosować w swoich działaniach podejmowanych w ramach Fundacji względem dzieci i młodzieży.

Rozdział I

Wprowadzenie

§ 1

Zapisy standardów są zgodne lub powiązane z poniższymi aktami prawnymi:

Prawo międzynarodowe:

- Konwencja o prawach dziecka ONZ
- Europejska Karta Społeczna

Prawo Rzeczypospolitej Polskiej:

- Konstytucja RP
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. O systemie oświaty art. 90
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy
- Kodeks postępowania cywilnego, art. 572 par. 1 i 2
- Kodeks postępowania karnego z dnia 06.06.1997 r.
- Ustawa z dnia 29.07.2005 r. O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, art. 12
- Ustawa z dnia 26.01.1982 r. Karta Nauczyciela, art. 6 i 7
- Ustawa z dnia 26.10.1982 r. O postępowaniu w sprawach nieletnich
- Ustawa z dnia 13.05.2016 r. O przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”

Dokumenty obowiązujące w Niepublicznej Szkole Podstawowej Fundacji Królowej Świętej Jadwigi w Żywcu:

- Statut Niepublicznej Szkoły Podstawowej Fundacji Królowej Świętej Jadwigi w Żywcu
- Regulamin Niepublicznej Szkoły Podstawowej Fundacji Królowej Świętej Jadwigi w Żywcu
- Regulamin Postępowania w Sytuacjach Kryzysowych
- Procedury postępowania w przypadku zagrożeń i wypadków
- Polityka Ochrony Danych Osobowych
- Program Wychowawczo-Profilaktyczny
- Procedury organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej
- Regulamin pracowni

Objaśnienia podstawowych terminów

§ 2

1. Dzieckiem jest każda osoba do ukończenia przez nią 18. roku życia.
2. Pracownikiem Fundacji jest osoba zatrudniona na podstawie: umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy B2B oraz osoby odbywające wolontariat, staż lub praktyki zawodowe w szkołach prowadzonych przez Fundację.
3. Opiekunem dziecka jest osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego przedstawiciel ustawowy (rodzic/opiekun prawny) lub inna osoba uprawniona do reprezentacji na podstawie przepisów szczególnych lub orzeczenia sądu (w tym rodzina zastępcza).
4. Zgoda opiekuna/rodzica oznacza zgodę co najmniej jednego z opiekunów dziecka. Jednak w przypadku braku porozumienia między opiekunami dziecka należy poinformować opiekunów o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinno–opiekuńczy.
5. Dane osobowe dziecka to wszelkie informacje pozwalające na jego identyfikację.
6. Osoba odpowiedzialna za Internet to wyznaczony przez dyrektora szkoły pracownik sprawujący nadzór nad korzystaniem z Internetu przez dzieci na terenie szkoły oraz nad edukacją o bezpieczeństwie dzieci w Internecie.
7. Osoba odpowiedzialna za standardy ochrony małoletnich (SOM) to wyznaczony przez dyrektora szkoły pracownik sprawujący nadzór nad wdrożeniem, realizacją i ewaluacją realizacji standardów polityki ochrony małoletnich w szkole.
8. Bezpieczne środowisko – wspólnota dzieci, młodzieży i dorosłych wolna od nadużyć w relacjach, takich jak zaniedbanie, zastraszanie, przemoc, posiadająca jasne procedury bezpieczeństwa, w ramach których podejmowane są działania mające na celu profilaktykę przemocy oraz interwencję.
9. Przekroczenie granic – sytuacja, w której dochodzi do złamania zasad niniejszych standardów i która nosi znamiona przemocy, niezależnie od jej formy. Nie każde przekroczenie granic jest przemocą.
10. Procedura to inaczej postępowanie w sytuacji przekroczenia granic lub krzywdzenia oraz przepisy prawne regulujące to postępowanie.
11. Kryzys to moment przełomowy, rozstrzygający, punkt zwrotny. Kryzys jako stan psychiki cechuje się wysokim stopniem napięcia emocjonalnego, w znacznej mierze przeżywanego jako stan lękowy, stan zakłócenia dotychczasowej równowagi psychicznej.
12. Interwencja kryzysowa to zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. W ramach interwencji kryzysowej udziela się natychmiastowej specjalistycznej pomocy, w zależności od potrzeb.
13. Interwencja psychologiczno-pedagogiczna to zorganizowane oddziaływanie na zakłócony przebieg procesu rozwojowego, aby wesprzeć i zoptymalizować rozwój dziecka.
14. Zespół interdyscyplinarny to grupa specjalistów podejmująca się współpracy w celu udzielenia pomocy osobom lub całym rodzinom znajdującym się w kryzysie i dotkniętym problemem przemocy. W skład zespołu interdyscyplinarnego obligatoryjnie wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi.

15. Zespół interwencyjny – [pedagog, psycholog, wychowawca dziecka, dyrektor, inni pracownicy wskazani przez dyrektora szkoły (np. osoba odpowiedzialna za standardy ochrony małoletnich przed krzywdzeniem), mający wiedzę o krzywdzeniu dziecka lub o samym dziecku.]

16. „Niebieska Karta” to nazwa procedury podejmowanej i prowadzonej w związku z uzasadnionym podejrzeniem istnienia przemocy w rodzinie, będąca narzędziem diagnostycznym i terapeutycznym.

17. Przez krzywdzenie dziecka rozumie się przemoc fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną oraz zaniedbanie. Krzywdzeniem dziecka jest każde zamierzone lub niezamierzone działanie oraz zaniechanie działań ze strony rodzica/opiekuna/pracownika Fundacji, które ujemnie wpływa na rozwój fizyczny lub psychiczny dziecka.

Rozdział II

Kultura bezpieczeństwa

§ 3

Bezpieczne środowisko

„Zadaniem rodziców i nauczycieli jest organizowanie takiego otoczenia w domu, przedszkolu i szkole, aby wspierać rozwój dziecka. [...] Otoczenie stanowi tu tło prawdziwego, wewnętrznego rozwoju”, podkreślała Maria Montessori. Otoczenie rozumiemy w Fundacji szeroko – jako środowisko będące wspólnotą uważnych na siebie, odpowiedzialnych i służących sobie nawzajem wsparciem ludzi. Ważna jest dla nas otwarta komunikacja, indywidualny kontakt i szacunek dla odrębności drugiego człowieka – jego sposobu bycia, przekonań i wartości.

Bezpieczeństwo środowiska rozumiemy jako pewność, że w relacjach, które tworzymy, każdy ich uczestnik wie, jakie są jego prawa i odpowiedzialność, wyraża na nie świadomą zgodę oraz wie, do kogo ma zwrócić się, aby otrzymać wsparcie, gdy poczuje, że jego prawa są zagrożone.

Każdy pracownik Fundacji ma obowiązek dbania o swój dobrostan nie tylko fizyczny, ale również psychiczny. Pracownik wie, że zaniedbania w tym obszarze mogą sprawić, że stanie się on największą przeszkodą w procesie wychowawczym dziecka, jak i w pracy całego zespołu.

Chcemy w naszych uczniach kształtować poczucie sprawczości i wewnętrznej dyscypliny przez doświadczenie współodpowiedzialności za swój proces edukacyjny. Regulaminy szkół, pracowni i zajęć wyznaczają bezpieczne ramy działania, adekwatne do wieku

i rozwoju. Przejrzyste zasady współpracy pozwalają na to, aby wszyscy – pracownicy, dzieci, młodzież i rodzice – znali granice swoich kompetencji i odpowiedzialności, a także mogli wyrazić na te granice świadomą zgodę, zanim podejmą współpracę w ramach działań naszej Fundacji.

§ 4

Kodeks Dobrych Zachowań

1. Dorośli

Pracownik Fundacji w swojej wychowawczej pracy obserwuje swoich podopiecznych, aby rozpoznawać ich zasoby i potrzeby. Dbą o indywidualny kontakt z każdym dzieckiem. Poprzez szacunek, zainteresowanie i akceptację względem dziecka kształtuje w nim poczucie wartości własnej.

Przywiązuj na co dzień wagę do swojego zachowania:

- dbaj o spokojny ton głosu i zrównoważone reakcje,
- okazuj przyjazną i otwartą postawę,
- unikaj krytyki,
- błędy popełniane przez dzieci i młodzież przyjmuj jako cenną i naturalną okazję do rozwinięcia ich kompetencji.

Szanuj granice prywatności swojej, swoich współpracowników, dzieci, młodzieży i rodziców:

- komunikuj się za pomocą służbowych kanałów komunikacji, tj.: Twój MMS, poczta MMS, służbowy telefon, nie naruszając ustalonych godzin kontaktu;
- nie nawiązuj prywatnego kontaktu z dziećmi i młodzieżą – bez wiedzy opiekunów nie pozyskuj numeru telefonu od dzieci, adresów mailowych, nie przyjmuj zaproszeń na prywatne grupy w social mediach ani nie udostępniaj własnych prywatnych social mediów dzieciom i młodzieży.

Bądź uważny na granice w kontakcie fizycznym z dziećmi i młodzieżą.

- bądź dyskretny i szanuj intymność;
- dbaj o to, aby być w zasięgu wzroku lub słuchu innych pracowników w czasie, gdy prowadzisz aktywności z dziećmi /młodzieżą;
- jeśli przebywasz z dzieckiem sam na sam (na terenie szkoły lub poza nią), powiadom o tym innych pracowników i upewnij się, że opiekun dziecka o tym wie i wyraził na to zgodę;
- zadbaj, aby dziecko miało świadomość, że może w sposób bezpieczny opuścić pomieszczenie, w którym przebywa z Tobą, jeśli tylko okaże taką wolę - zadbaj o opiekę nad nim osób trzecich w tej sytuacji;

- nigdy nie zamykaj się z dzieckiem w pomieszczeniu (na klucz, na zamek etc.);
- pomagając młodszym dzieciom w ich dbałości o higienę i ubiór, zawsze informuj dziecko, co zamierzasz zrobić i pytaj o zgodę – upewnij się, że opiekunowie dziecka wyrażają zgodę na tę pomoc;
- w codziennym kontakcie fizycznym z dziećmi i młodzieżą zachowuj zdrową powściągliwość – nie inicjuj przytulania (objęcia, siadanie na kolanach etc.), nie dotykaj, nie nawiązuj bliskości fizycznej bez wyraźnej prośby popartej sytuacyjną koniecznością, a jeśli jest to uzasadnione potrzebami dzieci czy młodzieży, nie czyn tego na osobności;
- nie inicjuj zabaw, w których dzieci i młodzież nie mogą odmówić nadmiernego w ich odczuciu kontaktu fizycznego; bądź uważny na reakcje dzieci w każdej chwili tego rodzaju zabawy;
- nie faworyzuj nikogo spośród podopiecznych;
- zwracaj uwagę na procesy grupowe i interakcje między uczniami, z uwzględnieniem sytuacji uczniów z niepełnosprawnościami (z uwzględnieniem różnic w funkcjonowaniu społecznym, poznawczym i w komunikacji uczniów oraz potrzeby wsparcia uczniów z niepełnosprawnościami);
- nie nawiązuj relacji romantycznych ani seksualnych z podopiecznymi;
- w trakcie wyjazdów tak zaplanuj nocleg, żeby zapewnić opiekę dzieciom i młodzieży, respektując ich potrzebę prywatności; zapewnij intymność w przestrzeni sanitarnej;
- nie prowokuj osobistych / prywatnych / indywidualnych rozmów na intymne tematy, zwłaszcza te dotyczące życia seksualnego; nie wnosz treści z podtekstem seksualnym/erotycznym w komunikacji;
- modeluj u dzieci i młodzieży szacunek dla granic poprzez otwarte wyrażanie sprzeciwu w sytuacjach, które przekraczają Twoje granice komfortu w kontakcie fizycznym;
- zwróć szczególną uwagę na sytuację uczniów z niepełnosprawnościami, uwzględniając trudności w komunikacji mogące ograniczyć zwrócenie się przez ucznia o wsparcie i pomoc;
- W przypadku gdy uczeń mający trudności z komunikowaniem (bez względu na ich przyczynę) doświadcza lub jest świadkiem przemocy, zwróć się o pomoc do specjalisty, który mógłby pełnić rolę partnera komunikacji dla ucznia (w tym z zastosowaniem metod komunikacji wspomaganiej).

Stanowczo reaguj w sytuacjach niebezpiecznych:

- kontroluj swoje emocje i dbaj o swój rozwój w tym obszarze;
- pamiętaj, że w niebezpieczeństwie i/lub bezpośrednim zagrożeniu zdrowia czy życia masz obowiązek użyć siły, jeśli jest to konieczne, aby zapobiec/przerwać sytuację przekroczenia granic.

2. Dzieci i młodzież

- Przestrzegaj zasad, które są określone w Regulaminie szkoły, Statucie szkoły, regulaminie zajęć, w których bierzesz udział oraz pamiętaj o zasadach, na które umówiłeś się z prowadzącym zajęcia;
- Bądź uprzejmy i koleżeński;
- Szanuj innych, nie obrażaj ich ani nie wyśmiewaj.
- Dbaj o kulturę języka – nie przeklinaj, nie bądź wulgarny;
- Pamiętaj, że zawsze możesz odmówić udziału w zabawie lub spotkaniu, które cię niepokoją lub zawstydzają;
- Pamiętaj, że zawsze możesz sprzeciwić się, gdy ktoś jest zbyt blisko ciebie (dotyka cię, przytula, dotyka Twojej własności). Zawsze pytaj, gdy ty chcesz kogoś przytulić czy dotknąć – nie zmuszaj nikogo do tego.
- Mów głośno i wyraźnie, jeśli ktoś narusza ustalone zasady, krzywdzi kogoś albo robi coś, co jest nieprzyjemne dla ciebie;
- Stawaj w obronie kogoś, komu dzieje się krzywda i od razu poinformuj o tym dorosłą osobę;
- Gdy dorosły chce z tobą porozmawiać, masz prawo poprosić o obecność przy tym innego dorosłego lub wskazać miejsce, gdzie będą was widzieć inni.

Rozdział III

Rozpoznawanie i reagowanie na ryzyko krzywdzenia

§ 5

Aby skutecznie zapobiegać i adekwatnie reagować na sytuacje krzywdzenia, należy umieć je rozpoznawać, zarówno w zachowaniu innych, jak i własnym.

Krzywdzenie może być rodzajem działania osób, jak i wynikać z braku podejmowania działań, jak to ma miejsce np. w przypadku zaniedbania. Sprawcą krzywdzenia mogą być rówieśnicy, rodzice, wychowawcy, osoby postronne czy instytucje i przełożeni.

Niezależnie od rodzaju krzywdzenia jego efektem jest naruszenie praw osoby – jej godności, poczucia bezpieczeństwa, swobodnego rozwoju, integralności ciała i ogólnego dobrostanu. Krzywdzenie może być efektem działań tak świadomych i celowych, jak i tych niezamierzonych i nieświadomych. Niezależnie od intencji sprawcy, krzywdzenie domaga się stanowczej reakcji.

Rodzaje krzywdzenia:

Zaniedbanie – niezaspokajanie podstawowych, niezbędnych dla rozwoju potrzeb emocjonalnych i fizycznych dziecka, odrzucenie emocjonalne, brak zainteresowania jego

rozwojem, stanem zdrowia, zarówno fizycznym, jak i psychicznym, higieną, właściwym odżywianiem się i ubieraniem.

O zaniedbaniu mówimy, gdy dziecko nie doświadcza bycia kochanym, nie ma poczucia przynależności do grupy, społeczności, nie poświęca mu się uwagi i troski, nie spędza z nim czasu na zabawie i wspólnych aktywnościach, nie otrzymuje wsparcia w realizowaniu obowiązków, np. szkolnych, jego opiekunowie nie wiedzą, jak odpowiadać na jego potrzeby.

Przejawy zaniedbania:

Częsta absencja dziecka w szkole lub przedszkolu, wagarowanie, brak przyborów szkolnych, ubiór nieadekwatny do pory roku, niedożywienie, zaniedbanie pod względem higienicznym i zdrowotnym (brudna odzież, skóra, włosy, nieleczone przewlekłe choroby, niezazywanie niezbędnych leków, brak koniecznych badań, zaburzony i niezdiagnozowany rozwój fizyczny, emocjonalny, społeczny), pozostawanie poza domem bez opieki w godzinach wieczornych i nocnych (zwłaszcza młodsze dzieci), apatia, bierność. Młodzież może wycofywać się z relacji społecznych lub przeciwnie – walczyć o dostrzeżenie poprzez dziwny sposób bycia, neutrzymywanie granic w relacjach lub manifestowanie agresji.

Przemoc fizyczna jest to wszelkiego rodzaju bezpośrednie działanie z użyciem siły, którego rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, np. popychanie, obezwładnianie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni, itp.

Przemocą fizyczną jest również naruszanie ciała drugiej osoby bez efektu w postaci wyraźnego urazu, np. w celach dyscyplinujących (klapsy, stanie w kącie/na baczność, szarpanie, ciągnięcie za uszy etc.).

Objawy przemocy fizycznej: nadmierna apatia lub agresja, lęk przed dotykaniem drugiej osoby, nadmierny wstyd/onieśmielenie, lęk przed rozebraniem się, siniaki, ślady po uderzeniach w różnych miejscach ciała, rany twarzy i głowy w różnych stanach gojenia się, ślady po oparzeniach, powtarzająca się opuchlizna, a także złamania, zwichnięcia, zasinienie fragmentów ciała, strój osłaniający ciało nieadekwatnie do pory roku oraz pogody.

Przemoc psychiczna (emocjonalna) jest to działanie prowadzące do cierpienia, które zaburza lub wręcz niszczy pozytywny obraz siebie osoby, np.:

- wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, wyzywanie, oczernianie (również nazywanie kogoś leniem czy łobuzem), ujmujące porównania, sugerowanie choroby/upośledzenia, kpiny, ironia;
- narzucanie własnych poglądów, stawianie dziecku wymagań i oczekiwań, którym nie jest ono w stanie sprostać, narzucanie nieadekwatnej do wieku odpowiedzialności i opieki nad innymi, rozpowszechnianie plotek, uporczywe krytykowanie;
- nadmierna opiekuńczość, ograniczanie kontaktów i aktywności, kontrolowanie, naruszanie prywatności (np. osobistej przestrzeni, przedmiotów), stosowanie gróźb, szantażowanie, włączanie dziecka w konflikt między dorosłymi;
- niedostępność emocjonalna, oziębłość, unieważnianie emocji osoby w sytuacji krzywdzenia, narażanie na kontakt z treściami traumatyzującymi czy zawstydzającymi (np. przemoc wobec innych, której dziecko jest świadkiem).

Objawy przemocy psychicznej: zaburzenia mowy (wynikające z napięcia nerwowego), psychosomatyczne (ból jelitowo-żołądkowy, ból i zawroty głowy, mdłości), moczenie i zanieczyszczanie się, ból mięśni, nadmierna potliwość, zaburzenia snu, brak poczucia pewności siebie, niska samoocena, wycofanie, depresja, fobie, lęki, zachowanie destrukcyjne, kłopoty z kontrolą emocji, poczucie krzywdy i winy, nieufność wobec innych, zachowania agresywne w stosunku do innych osób, tendencja do wchodzenia w relacje oparte na silnej zależności.

Przemoc psychiczna nie zostawia fizycznych śladów. Ze względu na silną więź emocjonalną dziecka z opiekunem dziecko i opiekun mogą nie być jej świadomi lub zaprzeczać jej. Przemoc psychiczna zaburza rozwój emocjonalny dziecka, jego relacje z innymi i obraz własny, zaburza rozwój osobowości w okresie dorastania.

Przemoc seksualna Za dziecko wykorzystane seksualnie uznajemy dziecko do 15 r.ż. (wiek ten określony jest przez prawo jako wiek bezwzględnej ochrony), wobec którego osoba dojrzała seksualnie, czy to przez świadome działanie, czy to przez zaniedbywanie swoich społecznych obowiązków lub obowiązków wynikających ze specyficznej odpowiedzialności za dziecko, wyraża przyzwolenie, nakłania lub zmusza do zaangażowania dziecka w jakąkolwiek aktywność natury seksualnej, której intencją jest zaspokojenie sprawcy.

Z przemocą seksualną mamy do czynienia zarówno w relacji dziecko – dorosły, jak i dziecko – dziecko, jeśli dzieci te pozostają w zależności, np. ze względu na wiek, pozycję w grupie etc.

Przemoc seksualna odnosi się do zachowań:

- z kontaktem fizycznym (np. dotykanie intymnych sfer dziecka lub nakłanianie go do dotykania intymnych sfer sprawcy, współżycie z dzieckiem) oraz
- bez kontaktu fizycznego (np. pokazywanie materiałów pornograficznych, podglądanie, ekshibicjonizm, pozyskiwanie intymnych zdjęć dziecka, mówienie o seksualności, aby zszokować albo poruszyć dziecko, czynienie z dziecka świadka aktów seksualnych).

Przemoc ta może być jednorazowym incydem lub powtarzać się przez dłuższy czas.

Bezpośrednie konsekwencje przemocy seksualnej:

Somatyczne:

- infekcje dróg moczowo - płciowych bez podłoża organicznego,
- urazy zewnętrznych narządów płciowych: zaczerwienienia, otarcia naskórka, bolesność,
- urazy okołoodbytowe i pochwy,
- ból przy oddawaniu moczu czy kału, np. krwawe stolce, krwawienie z narządów rodnych, upławy,
- infekcje jamy ustnej,
- urazy ciała związane ze stosowaną przemocą fizyczną,
- infekcje przenoszone drogą płciową (np. weneryczne, grzybicze, HIV),
- niezrozumiałe pojawienie się dolegliwości somatycznych, np. bólów brzucha, głowy, wymiotów, nudności,

- nietrzymanie kału i moczu,
- spadek apetytu,
- trudności związane z siedzeniem lub chodzeniem,
- przerwanie błony dziewiczej,
- ciąża.

Poznawcze, emocjonalne, behawioralne:

- zbyt duża erotyzacja dziecka, znajomość zachowań seksualnych charakterystycznych dla osób dorosłych,
- prowokacyjne zachowania seksualne zarówno w stosunku do dorosłych, jak i rówieśników,
- zachowania masturbacyjne,
- erotyczne rysunki lub zabawy dziecka,
- zaburzenia snu, lęki nocne, koszmary nocne,
- zaburzenia przyjmowania pokarmu,
- u małych dzieci zachowania o charakterze regresywnym, takie jak moczenie się, ssanie palca, kiwanie się,
- izolowanie się, zamykanie się w sobie,
- lęki, strach, fobie, nerwice, depresja, przygnębienie, smutek,
- lęki związane z daną płcią, np. wobec rodzica danej płci,
- zachowania agresywne i (lub) autodestrukcyjne (próby samobójcze, samobójstwa),
- nadpobudliwość ruchowa, poczucie winy, krzywdy.
-

§ 6

Zasady prowadzenia rozmów w ramach interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia

W relacjach z dzieckiem zawsze zachowuj postawę szacunku i życzliwego zainteresowania. Towarzysząc dziecku w nauce, w jego pracy własnej, twórczej aktywności i działaniach społecznych w grupie nie rezygnuj z uważności, do której zobowiązany jest odpowiedzialny opiekun. Jeśli cokolwiek cię zaniepokoi w wyglądzie lub zachowaniu dziecka, okaż mu troskę i zainteresowanie, dbając zarazem o jego komfort (zadbaj o dyskrecję, zapewnij o przyjaznych intencjach, nie sugeruj odpowiedzi, nie spiesz się z interpretacją tego, co widzisz). W kolejnym kroku upewnij się, że rodzic/opiekun dziecka dostrzeże fakty, które ciebie zaniepokoiły.

Prowadząc rozmowę z dzieckiem i/lub jego opiekunem:

- zawsze szanuj godność, wrażliwość i prywatność innych, pamiętając jednocześnie, że brak twojej reakcji oznacza przyzwolenie;
- w rozmowie bądź cierpliwy i wyrozumiały;
- wszystkie podejrzenia i oskarżenia traktuj poufnie i bezstronnie, nie rozstrzygaj o winie samodzielnie;
- traktuj wszystkie zarzuty i obserwacje poważnie i zawsze reaguj, korzystając z procedur ujętych w standardach przyjętych przez Fundację.

Sposoby postępowania w przypadku podejrzenia lub zaistnienia sytuacji krzywdzenia dziecka na terenie placówki lub poza nią

§ 7

Jeśli jesteś świadkiem krzywdzenia lub otrzymasz informację o podejrzeniu krzywdzenia – masz obowiązek zareagować.

Każdy pracownik Fundacji, po uzyskaniu informacji o podejrzeniu / ujawnieniu krzywdzenia dziecka, ma obowiązek sporządzić notatkę służbową lub notatkę z rozmowy [Załącznik nr 1. Karta interwencji] i przekazać ją [dyrektorowi szkoły/psychologowi szkolnemu/pedagogowi szkolnemu].

O wszelkich podejrzeniach czy ujawnieniu krzywdzenia dziecka zawsze należy powiadomić dyrektora szkoły. Dyrektor podejmuje decyzję o dalszych formach reagowania, zgodnie z przyjętymi w niniejszym dokumencie standardami.

§ 8

I. Interwencja w przypadku podejrzenia zaniedbania czy innych form krzywdzenia dziecka przez jego opiekuna, które nie noszą znamion przestępstwa (przemoc, która nie niesie uszczerbku na zdrowiu, zagrożenia życia ani nie jest przemocą seksualną).

1. Psycholog szkolny/pedagog/inny pracownik szkoły zapoznaje się z sytuacją rodzinną dziecka i przeprowadza rozmowy z dzieckiem i opiekunami dziecka:

- rozmawia (pojedynczo) z osobą poszkodowaną, sprawcą przemocy oraz ze świadkami zdarzenia, zbierając od nich wyczerpujące informacje;
- udziela poszkodowanym i świadkom psychicznego wsparcia w związku z przemocą, której doświadczyli;
- zebrane informacje przekazuje dyrektorowi szkoły, który podejmuje decyzję o powołaniu zespołu interwencyjnego;
- wykorzystuje te informacje do udzielenia adekwatnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej rodzinie i przede wszystkim krzywdzonemu uczniowi, zakładając Kartę interwencji będącą jednocześnie planem pomocy dziecku;
- informacje pozyskane w procesie interwencji przekazuje innym pracownikom Fundacji i instytucjom zewnętrznym wyłącznie w sytuacji koniecznej ze względu na dobro dziecka i z zachowaniem zasad poufności;

- przyjmuje od opiekunów pisemną deklarację o współpracy na rzecz poprawy sytuacji dziecka i definiuje kolejne kroki tej współpracy;
- wspiera poszkodowane dziecko poprzez zapewnienie mu pomocy na terenie szkoły lub poza nią, w razie potrzeby współpracuje z innymi placówkami specjalistycznymi;
- wspiera rodzinę, kierując ją do instytucji oferujących inną, niedostępną w szkole pomoc-poradnictwo, terapię uzależnień, terapię dla sprawców i ofiar przemocy;
- na bieżąco monitoruje sytuację dziecka do wyjaśnienia sprawy;]
- ocenia, czy należy wszcząć procedurę „Niebieskiej Karty”:

wszczęcie to następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”, który należy przekazać przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia wszczęcia procedury. Kopię pozostawia się u wszczynającego procedurę. Przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego po otrzymaniu formularza „Niebieska Karta – A” niezwłocznie, nie później niż w ciągu 3 dni od dnia jego otrzymania, przekazuje formularz członkom zespołu interdyscyplinarnego.

2. W przypadku braku współpracy ze strony opiekunów dziecka:

- a) wychowawca/psycholog szkolny/pedagog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły i po uprzednim poinformowaniu opiekunów dziecka, zgłasza podejrzenie krzywdzenia odpowiedniej dla miejsca instytucji (właściwy Ośrodek Pomocy Społecznej), postępując dalej zgodnie z zaleceniami służb w trybie zespołu interdyscyplinarnego;
- b) psycholog/pedagog/inny pracownik/członkowie zespołu interwencyjnego oceniają, czy należy wszcząć procedurę „Niebieskiej Karty”;
- c) jeżeli kontakt z rodzicami jest niemożliwy, utrudniony lub rozmowy nie przynoszą oczekiwanych rezultatów, szkoła powinna zwrócić się do sądu rodzinnego z prośbą o wgląd w sytuację rodzinną dziecka.

§ 9

II. Interwencja w sytuacji, kiedy istnieje podejrzenie krzywdzenia ze znamionami przestępstwa (przemoc z uszczerbkiem na zdrowiu, zagrożeniem życia lub przemoc seksualna).

1. Wychowawca/pedagog/psycholog szkolny ma obowiązek poinformować pogotowie ratunkowe i policję oraz powinien postępować dalej według zaleceń służb. Następnie rozpoczyna i realizuje procedurę „Niebieskiej Karty”.

2. Podejmuje kompleksowe działania mające na celu udzielenie adekwatnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej wszystkim dzieciom i pracownikom uczestniczącym w zdarzeniu w związku z przemocą, której doświadczyli lub byli świadkami.

§ 10

III. Procedury interwencji w przypadku podejrzenia / ujawnienia krzywdzenia dziecka przez pracownika szkoły.

1. Po zgłoszeniu przez ucznia lub inną osobę krzywdzącego zachowania pracownika szkoły dyrektor rozważa tymczasowe odsunięcie pracownika od pracy z dziećmi i przeprowadza niezwłocznie postępowanie wyjaśniające ze stronami konfliktu, pamiętając o zasadzie domniemania niewinności. Sporządza notatkę w sprawie (zob. Załącznik nr 1. Karta interwencji):

- rozmawia (pojedynczo) z osobą poszkodowaną, sprawcą przemocy oraz ze świadkami zdarzenia, zbierając od nich przydatne informacje;
- udziela poszkodowanym i świadkom psychicznego wsparcia w związku z przemocą, której doświadczyli;
- zebrane informacje przekazuje wychowawcy ucznia;
- zarówno wychowawcy, jak i pedagog/pedagog specjalny/psycholog wykorzystują te informacje do udzielenia adekwatnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej wszystkim uczniom uczestniczącym w zdarzeniu oraz przekazują je dalej wyłącznie uprawnionym osobom (zasada poufności).

2. W przypadku potwierdzenia zarzutów dyrektor szkoły podejmuje postępowanie dyscyplinarne wobec pracownika, w tym powiadomienie odpowiednich organów w przypadku krzywdzenia, które nosi znamiona przestępstwa.

3. Wspiera dziecko poprzez zapewnienie mu pomocy na terenie szkoły lub poza nią, w razie potrzeby współpracuje z innymi placówkami specjalistycznymi;

- wspiera rodzinę, kierując ją do instytucji oferujących inną, niedostępną w szkole pomoc-poradnictwo;
- podejmuje adekwatnie do potrzeb działania wspierające dla dzieci będących czynnymi i/lub biernymi świadkami krzywdzenia;
- w razie potrzeby wnosi o powołanie zespołu interdyscyplinarnego, którego zadaniem będzie stworzenie zintegrowanego systemu pomocy, monitorowanie sytuacji dziecka i rodziny.

§ 11

IV. Procedury interwencji w przypadku podejrzenia / ujawnienia krzywdzenia dziecka przez innego ucznia.

1. Pracownik szkoły/opiekun dziecka/dziecko powiadamia wychowawcę/pedagoga/psychologa szkolnego, który sporządza notatkę w sprawie (zob. Załącznik nr 1. Karta interwencji).
2. [Wychowawca/pedagog/psycholog szkolny] zapoznaje się z sytuacją rodzinną sprawcy i ofiary, przeprowadza rozmowy z dziećmi i ich opiekunami, nie doprowadzając do konfrontacji stron. Pozyskuje od opiekunów pisemną deklarację dotyczącą dalszej, wspólnie opracowanej współpracy w celu naprawy sytuacji (dalej por. § 8. I. 1.)
3. W przypadku powtarzania się sytuacji [dyrektor szkoły/pedagog/psycholog szkolny] ma obowiązek poinformować policję lub sąd rodzinny.

§ 12

V. Procedury interwencji w przypadku podejrzenia / ujawnienia krzywdzenia dziecka przez osobę z zewnątrz.

1. [Wychowawca/pedagog/psycholog szkolny] sporządza notatkę z informacji uzyskanych w trakcie osobistego/via media kontaktu z osobą zgłaszającą (w przypadku zgłoszenia przez osobę niespokrewnioną), a następnie zaprasza na rozmowę opiekuna dziecka, o ile to nie jego dotyczy podejrzenie bycia sprawcą.
2. Opiekunom dziecka proponuje się zdiagnozowanie zgłaszanego podejrzenia w zewnętrznej, bezstronnej instytucji.
3. Jeśli to opiekun jest podejrzanym sprawcą, dyrektor szkoły zgłasza podejrzenie w zewnętrznej, bezstronnej instytucji odpowiedniej dla miejsca (MOPS, GOPS).
4. [Wychowawca/pedagog/psycholog szkolny] współpracuje z daną instytucją w sprawie udzielenia pomocy dziecku.
5. W przypadku, gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili opiekunowie dziecka, a podejrzenie to nie zostało potwierdzone, należy o tym fakcie poinformować opiekunów dziecka na piśmie.

Rozdział IV

Ochrona danych i wizerunku dziecka

§ 13

1. Fundacja zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych pracowników i dzieci zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
2. Fundacja, szanując prawo dziecka do jego prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę jego wizerunku.

§ 14

1. Pracownikowi Fundacji nie wolno przekazywać osobom trzecim - ani w kontakcie bezpośrednim, ani poprzez media (np. telefon, poczta służbowa, Internet) - żadnych danych osobowych dziecka ani żadnych informacji na temat dziecka.

§ 15

1. Pracownikowi Fundacji nie wolno umożliwiać mediom utrwalania (w postaci zdjęcia, filmu, nagrania głosu) wizerunku dziecka na terenie szkoły lub w obszarze działań Fundacji bez zgody opiekuna dziecka.
2. Jeżeli wizerunek dziecka jest jedynie szczegółem większej całości, jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, wówczas zgoda opiekuna dziecka na utrwalanie wizerunku dziecka nie jest wymagana.
3. Dobrą praktyką, jaką staramy się w miarę możliwości stosować, jest pozyskiwanie zgody samego dziecka na publikację jego wizerunku.

Rozdział V

Zasady dostępu dzieci do Internetu i ochrony dzieci przed szkodliwymi treściami

§ 16

1. Zarząd Fundacji wyznacza Błażeja Kapałę odpowiedzialnego za dostęp do sieci internetowej we wszystkich szkołach MMS. Do jego obowiązków należy dbałość o jakość i bezpieczeństwo tego dostępu-
2. Dyrektor szkoły wyznacza Rafała Błażyczka odpowiedzialnego za stan komputerów dostępnych dla dzieci i młodzieży w szkolnej pracowni. Do jego obowiązków należy:
 - sprawdzanie, czy na dysku komputerów nie zostały zainstalowane / zapisane szkodliwe materiały (zdjęcia, obrazki, treści, programy, aplikacje etc.)
 - zabezpieczanie szkodliwych materiałów dla potrzeb dalszego dochodzenia, zanim zostaną usunięte z komputera (w postaci dokonanej fotografii, opisu, zrzutu ekranu etc.);
 - zgłaszanie tego typu zdarzeń dyrektorowi (zob. załącznik nr 1. Karta interwencji).

§ 17

Cyberprzemoc to rodzaj przemocy psychicznej. Może jej towarzyszyć lub być jej konsekwencją w realnym świecie przemoc fizyczna i/lub seksualna.

Uważności i odpowiedzialności pracowników Fundacji podlegają wszystkie zdarzenia, i tylko te, które mają miejsce na terenie szkół MMS i/lub w ramach sieci komunikacji MMS.

1. Sposoby reagowania na sytuacje zagrożenia związane z dostępem dzieci do Internetu.
 - a. Zdarzenia, które mają znamiona przestępstwa (groźby, nielegalne treści, propozycje seksualne):
 - Dyrektor szkoły dokonuje niezwłocznie zgłoszenia na policję.
 - b. Zdarzenia, które nie noszą znamion przestępstwa:
 - Większość aktów cyberprzemocy nie wymaga zgłoszenia do sądu rodzinnego czy na policję. Wystarczającą reakcją jest podjęcie środków wychowawczych określonych w dokumentach szkoły. Interwencję należy przeprowadzić według procedur ujętych w SOM Rozdz. III. § 8. I. i nn.

§ 18

Ogólne zasady bezpiecznego korzystania dzieci z dostępu do Internetu

1. Na terenie szkoły dostęp dziecka do Internetu możliwy jest pod nadzorem pracownika Fundacji/szkoły lub bez bezpośredniego nadzoru na komputerach specjalnie wyznaczonych do użytku swobodnego.
2. W czasie zajęć telefony komórkowe oraz inne elektroniczne narzędzia z dostępem do Internetu są wyciszone i przechowywane w osobistych rzeczach dziecka (plecak, torba, szafka szkolna etc.).
3. W pracowni komputerowej szkoły znajdują się przeznaczone dla dzieci instrukcje dotyczące zasad bezpiecznego korzystania z Internetu.
4. Osoba odpowiedzialna na terenie szkoły za Internet przeprowadza z dziećmi cykliczne szkolenia informujące o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu. Dyrektor szkoły wyznacza Rafała Błażyczka odpowiedzialnego za Internet na terenie szkoły.

Rozdział VI

Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników

§ 19

1. Przyjmując kandydata/kandydatkę do pracy w Fundacji, Dyrektor szkoły stara się jak najlepiej rozpoznać jego/jej kwalifikacje, jak również stosunek do wartości, które są istotą misji Fundacji, jak szacunek i godność dziecka, indywidualizm i personalizm jako podstawa budowania relacji wychowawczych z dzieckiem oraz prawa dziecka.
2. Dyrektor szkoły zapoznaje kandydata/kandydatkę ze standardami ochrony małoletnich oraz uzyskuje jego/jej pisemne zobowiązanie do przestrzegania ujętych w dokumencie zasad.
3. Dyrektor szkoły pobiera dane osobowe kandydata/kandydatki, w tym dane potrzebne do sprawdzenia jego/jej danych w Rejestrze Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym (www.rps.ms.gov.pl).
 - a. Dyrektor jest zobowiązany sprawdzić kandydata w Rejestrze z dostępem ograniczonym oraz w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej 15 lat wydała postanowienia o wpisie do Rejestru.
 - b. Wydruk z Rejestru należy przechowywać w aktach osobowych pracownika.
4. Dyrektor zobowiązany jest pobrać od kandydata/kandydatki informację z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz ustawie z dnia 29

lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003 r. poz 107 oraz z 2002 r. poza. 2600) lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.

- a. Jeśli kandydat/kandydatka posiada obywatelstwo inne niż polskie, powinna przedłożyć informację o niekaralności z rejestru państwa, z którego pochodzi oraz oświadczenie, złożone pod rygorem odpowiedzialności karnej, o każdym państwie zamieszkiwanym przez ostatnie 20 lat, jeśli było inne niż Rzeczpospolita Polska i państwo obywatelstwa.
- b. Jeżeli państwo kandydata/kandydatki nie przewiduje wydawania informacji o niekaralności swoich obywateli lub nie prowadzi rejestru karalności, wówczas kandydat/kandydatka składa, pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenie o tym fakcie oraz oświadczenie, że nie był/a prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003 r. poz 107 oraz z 2002 r. poz. 2600) lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

Rozdział VII

Monitoring stosowania Polityki ochrony dzieci

§ 20

1. Dyrektor szkoły wyznacza Annę Magierę-Ulrych odpowiedzialną za standardy ochrony małoletnich, definiując zakres jej kompetencji, wynikający z aktualnych potrzeb szkoły. Do jej obowiązków należy:
 - monitorowanie realizacji SOM poprzez okresowe ankiety kierowane do pracowników;
 - reagowanie na sygnały naruszenia SOM;
 - proponowanie zmian w SOM w ramach corocznej ewaluacji.
2. Dyrektor szkoły na podstawie przedłożonego raportu podejmuje decyzje o wprowadzeniu zmian w SOM oraz informuje pracowników, dzieci i ich opiekunów o dokonanych zmianach.

Rozdział VIII

Przepisy końcowe

§ 21

1. Dokument Standardy Ochrony Małoletnich wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia.
2. Fundacja ogłasza swoje SOM poprzez:
 - umieszczenie treści SOM na stronie internetowej MMS;
 - informując pracowników, opiekunów i dzieci o przyjęciu SOM oraz o miejscu, w którym jest ona dostępna w wersji elektronicznej;
 - umieszczając jej wersję skróconą, w tym również opracowaną z myślą o dzieciach, w widocznym miejscu w szkole i innych przestrzeniach działalności Fundacji.

Załącznik nr 1

Karta interwencji	
1. Imię i nazwisko dziecka	
2. Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)	
3. Osoba zawiadamiająca o krzywdzeniu	
4. Opis działań podjętych przez pedagoga/psychologa	
Data	Działanie
5. Spotkania z opiekunami dziecka	
Data	Opis spotkania
6. Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)	
- zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa; - wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny; - inny rodzaj interwencji. Jaki?	
7. Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji	
Data	Działanie